

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

tuerunt, vel loquentem intelligere, qui non didicerat inter loquentes crescendo vel magisterio? Dicimus, quia Deus eos tales fecerat qui possent loqui, & discere ab aliis si essent.

DE ORIGINE ILLIUS PECCATI.
DISTINCT. XXII.

Hic videtur diligenter inuestigandum esse quae fuerit origo & radix illius peccati. Quidam putant quandam elationem in animo hominis praecessisse, ex qua diaboli suggestioni consensit. Quod videtur August. innuere super Gen. ita in-
quiens. Non est putandum quod homo deiiceretur, nisi praecessisset in eo quaedam elatio comprimenda: ut per humilitatem peccati sciret, quam falso de se praesumpserit, & quod non bene se habet natura, si a faciente recesserit. Item in eod. Quomodo verba tentatoris crederet mulier, dum se a re bona & utili prohibuisset, nisi inesset eius menti amor ille propriae potestatis, & de se superba praesumptio: quae per tentationem fuerat conuincenda aut perimenda. Denique non contenta suasionem serpentis, aspexit lignum bonum esu, decorum aspectu: nec credens se inde posse mori, forte putauit Deum alicuius causa significationis illa dixisse: ideo manducauit, & dedit viro suo fortassis cum aliqua suasionem, quam scriptura intelligenda reliquit. Vel forte non fuit suaderi necesse, cum eam mortuam esse illo sibi non videret vir. Sicut ergo non est promissus diabolus tentare foeminam, nisi per serpentem: ita nec virum, nisi per foeminam, ut sicut praecipitum Dei per virum venit ad mulierem, ita diaboli tentatio per mulierem transiret ad virum. In muliere vero quae rationalis erat, non est ipse locutus ut in serpente, sed persuasio eius, quamuis instinctu adiuuaret interius, quod per serpentem gerebat exterius. Ex praedictis tentationis modo atque progressus insinuatur

A
De hominis transgressionem.

Aug. de Genesi nisi ad literam li. 11. c. 5. in princ. Ibid. paulo inferius.

Aug. lib. 15. dicto c. 22.

Ibid. paulo inferius.

nec non etiam, quod prædiximus, innuividerur, scilicet, quod tentationem præcesserat aliqua elatio & præsumptio in mente hominis.

Obiectio contra illos qui dicunt elationem præcessisse in mente.

Quod si ita fuit, non ergo alterius suggestione prius peccavit, cum auctoritas tradat, ideo peccatum diaboli incurabile esse, quia non suggestione, sed propria superbia cecidit: hominis vero curabile, quia non per se, sed per alium cecidit, & ideo per alium resurgere potuit. Quocirca prædicta verba August. pium ac diligentem Lectorem efflagitant: quæ sic intelligere sane quimus: Non deiiceretur homo in actum illius peccati, ut sc. lignum vetitum ederet, & in has miseras per tentionem diaboli, nisi elatio comprimenda præcessisset, non utique tentationem, sed opus peccati. Talis enim fuit ordinis processus. Diabolus tentando dixit: Si comederitis, eritis sicut dii, scientes bonum & malum: quo audito statim menti mulieris surrepsit elatio quedam, & amor propriæ potestatis: ex quo placuit ei facere quod diabolus suadebat, & vicij fecit. Suggestione igitur peccavit, quia tentatio præcessit: ex qua mente eius orta est elatio, quam peccatum operis secutum est, & poena peccati.

Quæ fuit elatio mulieris.

Et talis quidem elatio in mente mulieris fuit pro certo, qua credidit & voluit habere similitudinem Dei cum equalitate quadam putâs esse verum quod diabolus dicebat: Et ideo specialiter mulierem commemorat Augustinus inquiens Quomodo crederet mulier diabolo, nisi esset in mente eius de se superba præsumptio. Et quod ibi sequitur, sc. Quæ per tentationem fuerat convincenda vel perimenda: ad mulierem referendum est, ut intelligatur, quæ mulier, non quæ elatio fuerat per tentionem.

Quomodo intelligenda sint illa verba hic definit.

Aug. ad finem ca. 30. li. II. de Genesi ad litteram.

Qua

*Quæ fuit elatio viri: an crediderit, & voluerit quod
mulier.*

D

Solet quæri, Vtrū illa talis elatio & amor propriæ potestatis in viro fuerit, sicut in muliere? Ad quod dicimus, quia Adam nō fuit seductus eo modo quo mulier. Non enim putauit esse verū, quod diabolus suggerebat. In eo tamen fuisse seductum credi potest, quod commissum veniale putauerit, quod peremptorium erat. Sed nec prior seductus fuit, nec in eo in quo mulier, vt crederet Deum illud lignum ideo tangere prohibuisse, quoniam si tangerent fierent sicut dii. Veruntamen præuaricator fuit Adam, vt testatur Apostolus. Poterat enim aliqua elatio menti eius inesse illico post temptationem, ex qua voluit lignum vetitum experi, cum mulierem non videret mortuam esca illa percepta. Vnde Augustinus super Gene. Cum Apostolus Adam præuaricatorem fuisse ostendit dicens. In similitudinem præuaricationis Adæ: seductum tamen negat vbi ait, Adam non est seductus, sed mulier: vnde & interrogatus non ait, Mulier seduxit me: sed, Dedit mihi, & comedi. Mulier vero dixit, Serpens seduxit me. Hanc autem seductionem proprie vocauit Apostolus, per quam id quod suadebatur, cum falsum esset, verum putatum est, scilicet, quod Deus lignum illud ideo tangere prohibuerit, quia sciebat eos si terigissent, sicut Deos futuros: tanquam eis diuinitatem inuideret, qui eos homines fecerat: Sed etsi virum propter aliquā mentis elationem, quæ Deum latere nō poterat, sollicitauit aliqua experiēdi cupiditas, cū mulierē videret accepta illa esca nō esse mortuā: nectamē eū arbitror, si iam spiritali mente p̄ditus erat, vilo modo credidisse quod diabolus suggerebat.

Quis plus peccauit, Adam vel Eua.

E

Ex quo manifeste animaduerti potest quis eorum plus peccauerit. Adam scilicet, vel Eua: plus enim

Bb 3

vide-

*Roman. 5. 6.
Lib. 11. c. 42.
ad medium.*

*L. ib. Cap.
e. sdem in si-
ne.*

*Aug. c. 42.
in medio
li. 11. de Gen.
ad literam.*

*Aug. ca. 11.
in finel. 14.
de ciuitate
Dei.*

*Aug. ca. 42.
lib. 1. de Gen.
ad literam.*

*Lib. 11. ca.
35. ad prin-
cipium, de*

videtur peccasse mulier, quæ voluit vſurpare di-
uinitatis equalitatem, & nimia præſumptione ela-
ta crediderit ita eſſe futurū. Adam verò nec illud
credidit, & de pœnitentia & Dei miſericordia co-
gitauit, dum vxori morem gerens, eius perſuaſio-
ni conſenſit: nolens eam contriſtare, & à ſe aliena-
tam relinquere nè periret: arbitrans illud eſſe ve-
niale non mortale delictum. Vnde Augu. Apoſto-
lus ait: Adam non eſt ſeductus. Quod vtrūq; ita ac-
cipi poteſt, vt intelligatur non eſſe ſeductus prior
ſcil. vel in eo in quo mulier: vt ſcil. crederet illud
eſſe verum: Eritis ſicut dii: ſed putauit vtrunque
poſſe fieri vt & vxori morē gereret, & per pœnitē-
tiam veniam haberet. Minus ergo peccauit, qui de
pœnitētia & Dei miſericordia cogitauit. Poſtquā
enim mulier ſeducta manducauit, ei que dedit, vt
ſimul ederent, noluit eam contriſtare, quam cre-
debat ſine ſuo ſolatio contabereſcere, & à ſe aliena-
tam omnino interire: non quidem carnali viſtus
concupiſcentia, quam nondum ſenſerat: ſed ami-
cabili quadam beneuolentia, qua plerunque fit
vt offendatur Deus, ne offendatur amicus: quod
eum facere non debuiſſe, diuinæ ſentētiæ iuſtus
exit⁹ indicauit. Ergo alio quodam modo ipſe etiā
deceptus eſt. Inexpertus enim diuinę ſeueritatis,
in eo falli potuit, vt veniale crederet eſſe commiſ-
ſum: ſed dolo illo ſerpentino quo mulier ſeducta
eſt, nullo modo arbitror illum potuiſſe ſeduci. Ex
his datur intelligi, quod mulier plus peccauerit,
in qua maioris tumoris præſumptio fuit: que etiā
in ſe, & in proximum, & in Deum peccauit: vir au-
tem tantum in ſe, & in Deum. Inde etiā collig-
itur qd mulier plus peccauerit, quia grauius puni-
ta eſt: cui dictum fuit: In dolore paries filios, &

Quod prædictæ ſententiæ aduerſari videtur.

Sed huic videtur contrarium quod Auguſtinus
ſuper Gen. de viro & muliere peccatum ſum excu-

ſanti-

ſanti-
hi, de
caui.
nō c
confi
Serpe
pari f
habu
rūt, d
nari
faſtu
verit
in eo
non v
luit e
cum p
Adam
tate, r
felicis
milis
eſſe ſi
& hor
ſed v
Deus
nā ar
quod
Quor

Id
bieri
ri po
tebat
cōcu
at⁹ ar
ait, d
uit e
ſed r

fantib⁹ ait: Dixit Adam, Mulier quam dedisti mi-
 hi, dedit mihi de ligno, & comedit: non dicit, pec-
 caui. Superbia. n. habet confusionis deformitatē,
 nō confessionis humilitatem. Nec etiam mulier
 confitetur peccatum, sed refert in alterum dicēs,
 Serpēs decepit me, & comedit: in impari sexu, sed
 pari fastu. Ecce hic dicit Aug. quia parem fastum
 habuit mulier cum viro. Pariter ergo superbie-
 rūt, & pariter peccauerunt. Sed hoc ita determi-
 nari potest, vt dicamus parem vtriusque fuisse
 fastum in excusatione peccati, & etiam in esu ligni
 veriti: sed disparē, & in muliere multo maiorem,
 in eo quod credidit & voluit esse sicut Deus, quod
 non vir. Veruntamen & de viro legitur, quod vo-
 luit esse sicut Deus. Dicit enim Aug. super illū lo-
 cum psal. Quē non rapui tunc exoluebam. Rapuit
 Adam & Eua præsumentes vt diabolus de diuini-
 tate, rapere voluerūt diuinitatem, & perdidērunt
 felicitatem. Item super illum locum Deus quis si-
 milis tibi. Qui per se vult esse vt De⁹, peruersē vult
 esse similis Deo: vt diabolus qui noluit sub eo esse;
 & homo, qui vt seruus noluit teneri praecepto,
 sed voluit vt nullo sibi dominante esset quasi
 Deus. Itē super illum epistolæ locum. Non rapi-
 nā arbitrat⁹ est se esse equalē Deo. q̄a nō v̄surpauit
 quod suum nō esset vt diabolus, & primus homo.

*Quorundam sententia, quod Adam ambierit esse vt Deus,
 sed non crediderit possibile.*

Ideo quibusdā videtur, quod etiam Adam am-
 bierit esse sicut Deus, non tamen crediderit id fie-
 ri posse: & ideo falsum esse quod diabolus promit-
 tebat, cognouit. Et licet diuinitatis æqualitatem
 cōcupierit, nō tamē a deo exarsit, nec tāta est affe-
 ct⁹ ambitione sicut mulier: q̄ illud fieri posse putā-
 ait, & ideo magis illud ambiēdo superbiuit. Vtrū
 autem aliqua forte ambitionis surreptio mouit:
 sed nō ita, vt illud verū vel possibile fore putaret.

*Gen. ad li-
 teram.*

*Ibid. paulo
 inferius.*

*Ibid. paulo
 inferius.*

*Aug. ad
 versum. 6.*

*psal. 68. in
 enarratio-
 ne. 1. tom. 8.*

*Aug. ad
 versum. 21.*

*psal. 70. con-
 clusione 2.*

*Aug. in fin-
 tractatu 17.*

*ad illud,
 Ioan. 5. Pa-
 trē suum*

*dicebat De-
 um. tom. 7.*

Aliis autem videtur ideo dictum esse, quod Adam illud voluerit, quia mulier de eo sumpta illud voluit: sicut si, inquit, peccatum dicitur per unum hominem intrasse in mundum, i. in humanam naturam: cum tamen mulier ante virum peccauerit, quia per mulierem intraverit de viro factam. Vel potius ideo per hominem dicitur intrasse, quia etiam peccante muliere, si vir non peccasset, humanum genus minimè peccatis corruptum periret, minus ergo peccavit vir quam mulier.

Obiectio contra id quod dictum est, virum minus peccasse.

*Id. cap. 17.
non longe à
principio.*

*1. Ad Tim.
2. d.*

His autem opponi solet hoc modo: Tribus modis (ut illud ait) peccatum geritur, scilicet ignorantia, infirmitate, industria. Et grauius est infirmitate peccare, quam ignorantia, grauiusque industria, quam infirmitate. Eua autem videtur ex ignorantia peccasse, quia seducta fuit. Adam vero ex industria, quia non fuit seductus, ut Apost. ait. Ad quod dicimus, quia licet Eua in hoc per ignorantiam deliquerit, quod putauit verum esse quod diabolus suadebat: non tamen in hoc, quin nouerit illud Dei esse mandatum, & peccatum esse, contra agere, & ideo excusari à peccato per ignorantiam non potuit.

Quod ignorantia alia excusat, alia non.

Est enim ignorantia que excusat peccantem: & est ignorantia talis que non excusat. Est autem ignorantia vincibilis, & ignorantia inuincibilis. Excusatio omnis tollitur, vbi mandatum non igno-
ratur,

De tripli ignorantia, que excusat, & que non.

Est autem ignorantia triplex: & eorum, scilicet qui scire nolunt, cum possint, que non excusat, quia & ipsa peccatum est. Et eorum qui volunt scire non possunt, que excusat, & est poena peccati non peccatum. Et eorum qui quasi simpliciter nesciunt, non reuertes vel proponentes scire, que nemi-

nem plene excusat: sed fortasse vt min⁹ puniatur. Vnde Augustinus ad Valentinum, Eis aufertur excusatio, quia mandata Dei nouerunt: quam solent habere homines de ignorantia. Et licet grauius sit peccare scienter quam nescienter: non ideo tamē confugiendum est ad ignorantiaē tenebras, vt in eis quisquam excusationem requirat. Aliud est enim nescisse, aliud scire noluisse: quia in eis qui intelligere noluerunt, ipsa ignorantia peccatum est: in eis vero qui non potuerūt, poena peccati. Ignorantia vero quæ non est eorum qui scire nolunt, sed qui tanquā simpliciter nesciunt, nullum sic excusat vt æterno igne nō ardeat, sed fortasse vt minus ardeat. Non igitur mulier excusationem habuit de ignorantia, cū & mandatum nouerit, & peccatum esse secus agere non ignorauerit.

Vnde processerit consensus illius peccati, cum natura hominis esset incorrupta. L

Solet etiam quæri, cum sine vitio esset natura hominis, vnde cōsensus mali processerit? Ad quod responderi potest, quia ex libero arbitrio propriae voluntatis fuit. In ipso enim & in alio causa extitit vt fieret deterior. In alio, quasi in diabolo qui suavit: In ipso, quia voluntate liberi arbitrii consensus. & cum liberum arbitrium sit bonum, ex re vtique bona, mal⁹ ille cōsensus prouenit: & ita ex bono malum manauit. De hoc autem in sequenti plenius tractabimus, cum origo mali, & in qua re coalescat inuestigabitur.

An voluntas processerit illud peccatum. M

Si vero quæritur. Vtrum voluntas illud peccatum processerit? Dicimus quia peccatum illud & in voluntate, & in actu constitit: & voluntas actū processit, sed ipsam voluntatem alia hominis voluntas mala non processit, atque ex diaboli persuasione, & hominis arbitrio illa voluntas mala prodit: quæ iusticiā deseruit, & iniquitatē inchoauit: & ipsa voluntas iniquitas fuit. Bb 5 Qua-

*August de
gratia & li-
ber arb. in
fine cap. 1.
tomo. 7.
ibid. cap. 3.
ad meatum.*